

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับเลขานุการบริษัทตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

อรุณชัย บ่มไต้

หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240

พิมพ์ใจ รื่นเรือง

หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240

สมจิตต์ เซอร์ชันซี

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ อรุณชัย บ่มไต้ 2086 มหาวิทยาลัยรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

E-mail: deargazz@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 18 กุมภาพันธ์ 2562 วันที่แก้ไขบทความ: 24 เมษายน 2563 วันที่ตอบรับบทความ: 25 มกราคม 2564

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัท และเสนอแนะแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัท **วิธีการวิจัย** โดยการค้นคว้าและวิจัยในเชิงเอกสาร ค้นคว้าจากบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ เอกสาร ตำรา วิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัทเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ **ผลการวิจัย** พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไม่ได้มีการกล่าวถึงในเรื่องของคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของเลขานุการบริษัท บทบัญญัติในส่วนบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัทยังไม่เพียงพอและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน **สรุป** กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ควรระบุบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัทธุรกิจที่จำเป็นและเพียงพออย่างชัดเจนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

คำสำคัญ: เลขานุการบริษัท บริษัทจดทะเบียน บริษัทมหาชนจำกัด

Legal Issues Regarding Company Secretary under the Securities and Exchange Law

Aroonchai Bomlai

Master of Laws Program, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240

Pimjai Ruenrerng

Master of Laws Program, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240

Somjit Sersansie

Faculty of Law, Sripatum University

Correspondence concerning this article should be addressed to **Aroonchai Bomlai**, Ramkhamhaeng University, 2086

Huamark, Bangkok, Bangkok 10240

E-mail: deargazz@hotmail.com

Received date: February 18, 2019 Revised date: April 24, 2020 Accepted date: January 25, 2021

ABSTRACT

PURPOSES: To study the securities and exchange laws, analyse the legal problems on securities and exchange related to the company secretary, and to recommend solutions to legal problems on securities and exchange related to the company secretary. **METHODS:** Documentary research by conducting research on legal provisions for company secretary in Thailand and other countries from various documents, academic texts, articles, thesis, as well as electronic information on various websites related to the company secretary for an analysis to obtain conclusions and recommendations that would be able to amend the legal criteria to be systematically consistent and appropriate. **RESULTS:** The Act on Securities and Exchange did not outline features and prohibited characteristics of the company secretary and the provisions on the role of the company secretary were insufficient and inconsistent with the current situation. **CONCLUSIONS:** Securities and Exchange Act would better outline specifically and sufficiently roles and functions of company secretaries to be consistent with current situations.

Keywords: Company secretary, listed company, public company limited

บทนำ

ในอดีตประเทศไทยไม่ได้มีการให้ความสำคัญต่อตำแหน่งเลขานุการบริษัท ด้วยเหตุเพราะไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่จะมีสภาพบังคับให้ต้องทำการแต่งตั้งบุคคลเพื่มาดำรงตำแหน่งในฐานะเลขานุการบริษัทแต่อย่างใด เนื่องจากมีเพียงแนวทางตามประกาศ บจ/ร 26-00 ว่าด้วย นโยบายเรื่องข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน (Policy Statement on Code of Best Practices of Directors of Listed Companies) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เป็นเพียงการแนะนำเบื้องต้นว่า “ควรจัด” ให้มีบุคคลขึ้นมาดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัทเท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2551 เมื่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) เสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติออกพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 มาแก้ไขพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (พรบ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2535) โดยส่วนหนึ่งของการแก้ไขเพิ่มเติมในครั้งนี้ก็คือ การเพิ่มหมวด 3/1 ของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2551 จึงได้มีส่วนทำให้เกิดการแต่งตั้งและบทบาทของเลขานุการบริษัทเริ่มเป็นรูปธรรมขึ้น

เมื่อพิจารณาในหมวด 3/1 ว่าด้วยการบริหารกิจการของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ได้มีสภาพบังคับโดยบัญญัติกำหนดให้คณะกรรมการบริษัทตามความในมาตรา 89/1 คือ

(1) บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้เสนอขายหุ้นต่อประชาชน

(2) บริษัทมหาชนจำกัดที่มีหุ้นเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หรือ

(3) บริษัทมหาชนจำกัดที่มีหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ต้องจัดให้มีบุคคลขึ้นมาดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัท เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการในนามของบริษัทหรือคณะกรรมการตามความในมาตรา 89/15 ดังต่อไปนี้ คือ

1. จัดทำและเก็บรักษาเอกสารดังต่อไปนี้ คือ

1.1 ทะเบียนกรรมการ

1.2 หนังสือนัดประชุมคณะกรรมการ รายงานการประชุมคณะกรรมการ รายงานประจำปีของบริษัท

1.3 หนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้น รวมถึงรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น

2. เก็บรักษารายงานการมีส่วนได้เสียที่รายงานโดยกรรมการ หรือผู้บริหาร

3. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด

โดยการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 89/15 นั้น ความในมาตรา 89/23 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันได้กำหนดให้เลขานุการบริษัทต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความระมัดระวัง และความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับของบริษัท มติคณะกรรมการ ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วย

นอกจากนี้ หน้าที่ของเลขานุการบริษัทได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 89/16 อีกหนึ่งมาตรา โดยให้เลขานุการบริษัทต้องทำการจัดส่งสำเนารายงานการมีส่วนได้เสียที่กรรมการและผู้บริหาร

ต้องรายงานให้บริษัททราบถึงการมีส่วนได้เสียของตนหรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกิจการของบริษัท หรือบริษัทย่อยตามมาตรา 89/14 ให้ประธานกรรมการและประธานกรรมการตรวจสอบทราบภายใน 7 วันทำการนับแต่วันที่บริษัทได้รับรายงานนั้น

พร้อมกันนี้ได้มีการก่อตั้งชมรมเลขานุการบริษัทไทยขึ้นมาเพื่อสร้างจรรยาบรรณและพัฒนาวิชาชีพใหม่ที่เรียกว่า “เลขานุการบริษัท” ให้เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับสากล ด้วยการจัดหลักสูตรการอบรมให้ความรู้เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของเลขานุการบริษัทอีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะได้มีพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ออกมารองรับเลขานุการบริษัท พร้อมกันกับได้มีการก่อตั้งชมรมเลขานุการบริษัทไทยขึ้นมา แต่กลับยังคงพบปัญหาที่เกี่ยวกับเลขานุการบริษัท คือ ปัญหาในเรื่องของคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของเลขานุการบริษัท ตลอดจนปัญหาบทบัญญัติในส่วนบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัทยังไม่เพียงพอและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ บทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัท และชมรมเลขานุการบริษัทไทย ตลอดจนองค์ความรู้วิชาชีพเลขานุการบริษัทในต่างประเทศ

2. เพื่อศึกษากฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และกฎเกณฑ์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัทในประเทศไทย และกฎหมายในต่างประเทศ

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัท

4. เพื่อหาแนวทางในการเสนอแนะแก้ไข ปัญหาทางกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัท

ขอบเขตของการวิจัย

มุ่งศึกษาวิเคราะห์ถึงหลักกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัท คือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ชมรมเลขานุการบริษัทไทย กฎเกณฑ์ และหลักกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัท ตลอดจนองค์ความรู้วิชาชีพเลขานุการบริษัทในต่างประเทศ เพื่อเป็นมาตรการเสริมที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการเสนอแนะแก้ไขปรับปรุง บทบัญญัติกฎหมายต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษา โดยการค้นคว้าและวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ เอกสาร ตำรา วิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัทเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ให้ได้มาซึ่งบทสรุปและข้อเสนอแนะที่

จะได้เป็นการแก้ไขหลักเกณฑ์ทางกฎหมายให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมอย่างเป็นระบบต่อไป

ผลการวิจัย

ความหมาย ประวัติความเป็นมาของ เลขานุการบริษัท

เลขานุการบริษัท คือ ตัวแทนของบริษัทในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการทั้งหมดขององค์กร ระบบบริหารของบริษัท รวมไปถึงดูแลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2550)

ตำแหน่งเลขานุการบริษัทในต่างประเทศนั้นได้มีมาอย่างช้านาน จากเริ่มแรกที่มีหน้าที่เพียงแค่คนงาน ตำแหน่งหน้าที่คือทำตามคำสั่งเมื่อกาลเวลาผ่านไปแนวคิดในเรื่องของเลขานุการบริษัทก็ได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปโดยคำพิพากษาของศาลประเทศอังกฤษที่เป็นบรรทัดฐานอันเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1971 ซึ่งได้มีความตอนหนึ่งแสดงถึงความสำคัญที่เพิ่มมากขึ้นของเลขานุการบริษัทว่า “เวลาได้เปลี่ยนไป เลขานุการบริษัทมีบทบาทสำคัญมากขึ้น เป็นบุคคลที่มีหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และเป็นผู้ทำการแทนของบริษัท โดยมีได้อยู่ในฐานะเสมียนอีกต่อไป” (ฝ่ายพัฒนาธรรมาภิบาลเพื่อตลาดทุนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558) และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ทำให้เลขานุการบริษัทได้กลายเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญ เป็นหนึ่งในผู้มีบทบาทร่วมกันในการบริหารจัดการกิจการของบริษัทอย่างเต็มตัว จนทำให้หลาย ๆ ประเทศได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องของเลขานุการบริษัท จึงได้มีการตราบทบัญญัติอันเป็นหลักเกณฑ์มีรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัท ซึ่งแยกส่วนออกอย่างชัดเจนลง

ไปในกฎหมาย เพื่อให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งได้มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพเลขานุการบริษัทขึ้นมาควบคู่กันเพื่อเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรในสายงานด้านวิชาชีพเลขานุการบริษัทเป็นการเฉพาะอีกด้วย

วิชาชีพเลขานุการบริษัทในประเทศไทยเริ่มชัดเจนขึ้น เมื่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติออกพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 มาแก้ไขพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ส่วนหนึ่งของการแก้ไขเพิ่มเติมในคราวนี้ก็คือ การเพิ่มหมวด 3/1 ว่าด้วยการบริหารกิจการของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2551 จึงอาจจะนับได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้ให้กำเนิดแก่อาชีพ “เลขานุการบริษัท” ของประเทศไทยจนมีความเป็นรูปธรรมขึ้นมา (อัศวานันท์, 2551)

ชมรมเลขานุการบริษัทไทย (Thai Company Secretary Club)

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการก่อตั้งชมรมเลขานุการบริษัท เพื่อสร้างจรรยาบรรณและพัฒนาวิชาชีพใหม่ที่เรียกว่า “เลขานุการบริษัท” ให้เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับสากล ประกอบกับจัดประชุมอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของเลขานุการบริษัท อันเป็นหลักสูตรสำหรับผู้สนับสนุนคณะกรรมการ โดยแยกออกได้เป็นหลักสูตรพื้นฐานสำหรับเลขานุการบริษัท และหลักสูตรพัฒนาต่อเนื่อง

สำหรับเลขานุการบริษัท (ชมรมเลขานุการบริษัทไทย, 2560)

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันชมรมเลขานุการบริษัทยังไม่ได้ถูกยกระดับด้วยการตรากฎหมายมารองรับให้มีสถานะเป็นองค์กรกำกับดูแลสมาชิกของตนเอง ดังเช่นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้ให้อำนาจไว้ในการที่จะมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลสมาชิกของตนเอง โดยการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรการต่าง ๆ มาบังคับใช้กับสมาชิก เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเลขานุการบริษัทตามหลักความซื่อสัตย์สุจริตและหลักความระมัดระวัง

หน้าที่ตามหลักความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหน้าที่ที่สนับสนุนวัตถุประสงค์หลักของหน้าที่ของผู้ที่ได้รับความไว้วางใจ เป็นกฎเกณฑ์ที่ป้องกันมิให้มีการกระทำในทางที่ผิดต่อทรัพย์สินหรืออำนาจหน้าที่ของผู้ที่มอบความไว้วางใจให้กับตน และเป็นเครื่องเตือนใจว่าทรัพย์สินหรืออำนาจหน้าที่ของผู้ที่มอบความไว้วางใจแก่ตนมิได้เป็นของตนเองในฐานะผู้ที่ได้รับความไว้วางใจ

สำหรับหน้าที่ตามหลักความระมัดระวังนั้นเกี่ยวข้องกับคุณภาพของการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้ความสนใจกับขอบเขตของการตัดสินใจหรือดุลยพินิจของผู้ที่ได้รับความไว้วางใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับทักษะ ความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ (ทรงข้า, 2556)

บทบาทของเลขานุการบริษัทกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance)

บทบาทของเลขานุการบริษัทนั้นถือได้ว่าเป็นตำแหน่งเทียบเท่าหัวหน้าฝ่ายด้านการจัดการของบริษัทอันเปรียบเสมือนผู้ที่จะต้องคอยสอดส่องดูแลให้บริษัทดำเนินธุรกิจอยู่บนพื้นฐานของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินกิจการของบริษัทในตลาดทุน เนื่องจากการดำเนินงานหรือกิจการของบริษัทจะต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใส และการปฏิบัติหน้าที่ของเลขานุการบริษัทก็จะต้องมีความเป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการบริษัท เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุนที่จะมาลงทุนในกิจการของบริษัท ไม่ว่าในด้านการกำกับดูแลองค์กร ด้านการดูแลผู้บริหารและคณะกรรมการ และด้านการเปิดเผยข้อมูลและรายงานต่าง ๆ เป็นต้น (Deloitte, 2017)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัทในต่างประเทศ และองค์กรวิชาชีพในต่างประเทศ

บทบัญญัติกฎหมายในต่างประเทศได้มีการกำหนดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัทในบริษัทมหาชนจำกัด ไว้ดังนี้

คุณสมบัติของเลขานุการบริษัท

ประเทศสหรัฐอเมริกา (Dannette et al., 2013) กำหนดดังนี้

1. เป็นบุคคลที่มีความรอบรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของบริษัทอย่างละเอียด
2. เป็นบุคคลที่มีความรู้พื้นฐานในหลักการของบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ

กฎหมายว่าด้วยบริษัท กฎหมายว่าด้วย
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

3. เป็นบุคคลที่มีทักษะในการ
ติดต่อสื่อสารเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นคุณสมบัติ
เสริมที่ช่วยให้การทำหน้าที่เลขานุการบริษัท
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะต้องมีการ
ดำเนินการนำเสนอ และต้องมีการช่วยเหลือ
สนับสนุนในการให้ข้อมูล

4. เป็นบุคคลที่มีความคล่องแคล่ว ฉับไว
และความละเอียดรอบคอบในการให้คำปรึกษา
และเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือต่อคณะผู้บริหาร
และคณะกรรมการบริษัทที่มีความคิดและมีข้อที่
จะเสนอแนะในการประชุมอย่างไร

5. เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการ
เข้าใจถึงเปลี่ยนแปลงและความผันผวนของ
การซื้อขายหลักทรัพย์ จัดเตรียมการเฝ้าระวังถึง
การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการต่าง ๆ

6. เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเป็น
ผู้นำ ดูแลจัดการกฎ ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ
ภายในบริษัทให้สัมฤทธิ์ผล และมีความสอดคล้อง
ไปในทิศทางเดียวกัน

7. เป็นบุคคลที่มีทักษะ ความรู้เกี่ยวกับ
ข้อกำหนด ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ ของทางการ
และหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ

8. เป็นบุคคลผู้ที่ใส่ใจในทุกรายละเอียด
ของความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายให้มา
ปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การบริหารงานนั้นมุ่ง
ผลสัมฤทธิ์

9. เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการมี
ความคิดริเริ่ม และมีความคิดสร้างสรรค์ต่อ
บริษัท และจะต้องเป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจภายใต้
เหตุผลอันสมควร

10. เป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม ไม่
ว่าสถานการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ตกอยู่
ภายใต้สภาวะกดดันเพียงใด

ประเทศอังกฤษ (Companies Act,
2006) ประเทศออสเตรเลีย (Corporations
Act, 2001) และประเทศไอร์แลนด์
(Companies Act, 2014) กำหนดไว้ ดังนี้

1. เป็นบุคคลธรรมดาที่บรรลุนิติภาวะแล้ว
หรือนิติบุคคล

2. เป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเลขานุการ
บริษัทในบริษัทมหาชนจำกัดอื่นมาแล้ว เป็น
ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยระยะเวลา
ดังกล่าวต้องอยู่ภายใน 5 ปี ก่อนวันได้รับการ
แต่งตั้ง หรือ

3. เป็นสมาชิกในองค์กรวิชาชีพใดวิชาชีพ
หนึ่งทางด้านการบัญชี ด้านการบริหาร หรือ
องค์กรวิชาชีพเลขานุการบริษัท (โดยอ้างอิงกับ
การผ่านการอบรมในหลักสูตรที่กำหนดขึ้นของ
แต่ละองค์กร) หรือ

4. เป็นบุคคลที่สำเร็จการศึกษาด้าน
กฎหมาย หรือเป็นทนายความ หรือ

5. เป็นบุคคลผู้ซึ่งประพฤติปฏิบัติตนได้
อย่างเหมาะสม และเคยดำรงตำแหน่งใด ๆ โดย
ปรากฏเป็นที่ประจักษ์แก่คณะกรรมการบริษัทว่า
บุคคลผู้นั้นมีความเหมาะสม มีความสามารถ
เพียงพอที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งเพื่อปฏิบัติ
หน้าที่ในฐานะเลขานุการบริษัทได้

ลักษณะต้องห้ามของเลขานุการบริษัท

ประเทศอินเดีย (Central Government
Act, 1980) กำหนดไว้ ดังนี้

1. เป็นบุคคลที่มีอายุยังไม่ครบ 21 ปี
บริบูรณ์

2. เป็นบุคคลที่มีความวิกลจริต และบุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

3. เป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

4. เป็นบุคคลล้มละลาย

5. เป็นบุคคลซึ่งถูกพิพากษาคัดสินโดยศาลว่าเป็นบุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ผิดไปจากหลักศีลธรรมจรรยา และถูกพิพากษาลงโทษจำคุก

6. เป็นบุคคลผู้ซึ่งได้ถูกถอดถอนจากการเป็นสมาชิกวิชาชีพในองค์กรวิชาชีพเลขานุการบริษัท เนื่องจากกระทำความผิดเกี่ยวกับวิชาชีพ หรือกระทำความผิดอื่น ๆ

ประเทศออสเตรเลีย (Corporations Act, 2001) กำหนดไว้ ดังนี้

เป็นบุคคลที่ได้กระทำความผิดฝ่าฝืนต่อหน้าที่ในขณะดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัทจนมีความรับผิดชอบในทางแพ่งซึ่งศาลได้สั่งให้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเคยถูกศาลถอดถอนว่าบุคคลผู้นั้นไม่มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการจัดการบริษัทจนทำให้การดำเนินกิจการของบริษัทต้องผิดพลาดมาแล้วตั้งแต่สองบริษัท หรือเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คือ เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเคยถูกพิพากษาลงโทษว่ากระทำความผิดในขณะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความไม่ซื่อสัตย์สุจริต

ประเทศไอร์แลนด์ (Companies Act 2014)

1. บุคคลผู้ซึ่งยังมีอายุไม่ครบ 18 ปี บริบูรณ์

2. เป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว

3. เป็นบุคคลผู้ซึ่งมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย

บทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัท

ประเทศอังกฤษ (Companies Act, 2006) ประเทศออสเตรเลีย (Corporations Act, 2001) ประเทศไอร์แลนด์ (Companies Act, 2014) ตลอดจนประเทศอินเดีย (The Institute of Company Secretaries of India, 2014) กำหนดไว้ ดังนี้

1. ด้านการประชุม เช่น หน้าที่กำกับดูแลให้บริษัท และคณะกรรมการมีการปฏิบัติที่สอดคล้อง และเป็นไปตามกฎหมาย

2. จัดทำ และจัดเก็บรักษาเอกสารสำคัญของบริษัท เช่น ทะเบียนอันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมได้เสียในหลักทรัพย์ของบริษัท

3. ดูแล และประเมินผลคณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร เช่น เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

4. กำกับดูแลการปฏิบัติงานของบริษัท เช่น ตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจได้ว่าบริษัทได้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ตลอดจนข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง

5. ปฏิบัติงานประการอื่น ๆ เช่น จัดหาประกันภัยความรับผิด

องค์กรวิชาชีพเลขานุการบริษัทในต่างประเทศ

องค์กรวิชาชีพเลขานุการบริษัทในต่างประเทศ (เครือจักรภพ) เป็นองค์กรสมานพันธ์นานาชาติ อันเปรียบเสมือนบ้านแห่งการส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งมีประวัติการก่อตั้งขึ้นมาราว 125 ปี โดยองค์กรวิชาชีพเลขานุการบริษัทแห่งแรกของโลก คือ Institute of Chartered Secretaries and Administrators ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นมาเมื่อปี 1839 เพื่อส่งเสริมและรักษามาตรฐานวิชาชีพของเลขานุการบริษัท

รวมทั้งให้มีความรู้ในขอบเขตทางด้านการพาณิชย์และการจัดการทั่วไป หน้าที่เกี่ยวกับเลขานุการบริษัท หน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านการกำกับดูแลกิจการ การจัดการความเสี่ยง กฎหมาย การกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎ และอื่น ๆ อีกมากมาย (The Institute of Chartered Secretaries & Administrators, 2017)

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเลขานุการบริษัทตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

โดยปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเลขานุการบริษัทสามารถสรุปพอเป็นสังเขปได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของเลขานุการบริษัท

ความในมาตรา 89/15 ประกอบกับมาตรา 89/1 ของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้คณะกรรมการของบริษัทมหาชนต้องทำการแต่งตั้งบุคคลขึ้นมาดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัทเพื่อรับบทบาทหน้าที่ที่สำคัญตามความในมาตรา 89/15 และมาตรา 89/16 ประกอบกับบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งปรากฏออกมาจากการเปิดอบรมหลักสูตรของชมรมเลขานุการบริษัทไทย พร้อมด้วยกันนี้ในปัจจุบันตำแหน่งเลขานุการบริษัทยังร่วมมีบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ที่มีความหลากหลายเช่นเดียวกัน และด้วยความสำคัญของบทบาทหน้าที่จึงมีส่วนที่ส่งผลทำให้ตำแหน่งเลขานุการบริษัทจะต้องเป็นตำแหน่งที่รู้และเข้าใจในลักษณะธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของบริษัทมหาชนที่มีการออกหุ้นระดมทุนจากประชาชนทั่วไป และบริษัทมหาชน

ที่มีการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ได้เป็นอย่างดี เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้คุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขานุการบริษัทก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งไปพร้อมกัน เนื่องจากเลขานุการบริษัทมีความสัมพันธ์กับองค์กรด้วยการที่จะต้องบริหารจัดการกิจการของบริษัทให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าต่อธุรกิจอย่างดีที่สุด แต่ปรากฏว่าความในมาตรา 89/15 ซึ่งถือว่าเป็นมาตราที่มีความเกี่ยวข้องกับเลขานุการบริษัทเป็นสำคัญกลับกล่าวถึงในเรื่องของการแต่งตั้งและบทบาทหน้าที่เท่านั้น โดยไม่ได้มีการกำหนดว่าบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขานุการบริษัทนั้นจะต้องเป็นบุคคลประเภทใด มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์อย่างไรบ้าง อันถือว่าเป็นในส่วนรายละเอียดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขานุการบริษัทให้ขึ้นมาสอดคล้องและรองรับพร้อมกับการแต่งตั้งและบทบาทหน้าที่

อีกทั้งในปัจจุบันแม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยให้มีการจัดตั้งชมรมเลขานุการบริษัทไทยขึ้นมา แต่ชมรมดังกล่าวมิได้มีสถานะเป็นองค์กรกำกับดูแลสมาชิกของตนเอง ดังเช่นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ที่จะมีอำนาจในการกำหนดคุณสมบัติการเข้าออกเป็นสมาชิกภาพเลขานุการบริษัท

ดังนั้น เมื่อประกอบกันจึงทำให้คณะกรรมการไม่มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเลขานุการบริษัท มีผลทำให้การแต่งตั้งเลขานุการบริษัทในปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับการใช้

ดุลยพินิจของคณะกรรมการบริษัทในแต่ละบริษัทที่แตกต่างกันไป

2. ปัญหาเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของเลขานุการบริษัท

ปัจจุบันนอกจากผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขานุการบริษัทจะต้องมีคุณสมบัติที่ถือว่าเป็นความรู้ความสามารถซึ่งจะต้องนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่งเสริมและส่งผลให้การบริหารจัดการกิจการของบริษัทเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ด้วยการที่เมื่อเลขานุการบริษัทได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาตามความในมาตรา 89/15 ของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ก็ทำให้เลขานุการบริษัทกลายเป็นตำแหน่งที่ได้รับบทบาทหน้าที่ที่หลากหลายแบบองค์รวม และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกิจการของบริษัทในด้านต่าง ๆ ที่ล้วนแต่มีนัยสำคัญต่อการวางแผนและยุทธศาสตร์ของการดำเนินกิจการของบริษัทมหาชนที่มีการออกหุ้นระดมทุนจากประชาชนทั่วไป และบริษัทมหาชนที่มีการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งมีประชาชนเป็นผู้ถือหุ้นจำนวนมาก อาทิเช่น ไม่ว่าในส่วนของบทบาทหน้าที่ตามความที่กฎหมายได้กำหนดไว้ในมาตรา 89/15 และมาตรา 89/16 ตลอดจนบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการกิจการของบริษัทในด้านอื่น ๆ ทั้งในฐานะผู้สนับสนุน และกำกับดูแล ด้วยเหตุนี้ เลขานุการบริษัทจึงเปรียบเสมือนเป็นกลไกสำคัญที่มีส่วนช่วยผลักดันให้การดำเนินงานของบริษัท ชัดเจน โปร่งใส มีการระแวงระวังให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งยังเป็นตำแหน่งที่มีบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ที่มีความใกล้ชิดกับความลับบุคลากรระดับสูง และเอกสารต่าง ๆ ของบริษัทอีกด้วย ดังนั้น ด้วยความสำคัญของตำแหน่งที่มี

บทบาทหน้าที่ในบริษัทที่มีประชาชนเป็นผู้ถือหุ้นในวงกว้าง จึงทำให้บุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้มาดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัทต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามที่แสดงถึงการขาดความเหมาะสมและการขาดความน่าเชื่อถือที่จะได้รับความไว้วางใจไปพร้อมกัน

แต่ในทางกลับกันปรากฏว่า มาตรา 89/15 ไม่ได้มีการกำหนดลักษณะต้องห้ามที่ไม่พึงประสงค์ของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัทว่าควรมีลักษณะอย่างไรขึ้นมาประกอบกันไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อเป็นหลักในการกลั่นกรองบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัทแต่อย่างใด

3. ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัท

ด้วยโครงสร้างขนาดใหญ่ของบริษัทมหาชนจำกัดที่ดำเนินกิจการโดยผ่านกลไกของตลาดทุนนั้น ทำให้ตำแหน่งเลขานุการบริษัทที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาถือว่าเป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ที่สำคัญในด้านการจัดการของบริษัทอย่างหลากหลาย ไม่เพียงเฉพาะบทบาทหน้าที่ในด้านการติดต่อประสานงาน การจัดทำ และเก็บรักษาเอกสารต่าง ๆ ของบริษัทดังเช่นบทบาทหน้าที่ของผู้อยู่ในฐานะเลขานุการทั่วไปเท่านั้น แต่ได้มีบทบาทหน้าที่ที่สูงขึ้นและไม่จำกัดอยู่เพียงบทบาทหน้าที่พื้นฐานของเลขานุการทั่วไป เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเนื่องด้วยสภาพการณ์ในปัจจุบันทั้งปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก ไม่ว่าทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคมที่ต้องมีการพลวัต มีผลทำให้จำเป็นต้องพัฒนาธุรกิจและพัฒนาศักยภาพขององค์กรเพื่อให้มีความสอดคล้องกับเวลาในปัจจุบัน พร้อมกันกับมาตรฐานทางธุรกิจที่จะต้องถูกกำกับดูแลโดยการกำกับดูแลกิจการที่ดี การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงมีผลเป็นแรงผลักดันทำให้

ในปัจจุบันเลขานุการบริษัทมีบทบาทหน้าที่เพิ่มเติมขึ้นอย่างหลากหลายในด้านการจัดการ เนื่องจากส่วนหนึ่งของการดำเนินกิจการของบริษัทจำเป็นต้องอาศัยบทบาทหน้าที่ในด้านการจัดการของเลขานุการบริษัทเป็นแรงขับเคลื่อน อาทิเช่น

1. หน้าที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่คณะกรรมการบริษัทในส่วนที่เกี่ยวกับแผนการพัฒนาศักยภาพและสืบทอดงาน
2. หน้าที่จัดให้มีการพบปะระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่และกรรมการเข้าใหม่
3. หน้าที่ดูแลและให้ข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการบริษัทในการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการประเมินตนเองของคณะกรรมการบริษัทให้สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะและสภาพของธุรกิจของบริษัท เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยนับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา เลขานุการบริษัทกลับมีบทบาทหน้าที่เฉพาะในเชิงเอกสารเพียงไม่กี่หน้าที่ ซึ่งเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งในด้านการจัดการเท่านั้น เพราะในปัจจุบันเลขานุการบริษัทได้มีบทบาทหน้าที่มากกว่าในเชิงเอกสาร เนื่องจากการพลวัตของสภาพการณ์ที่ทำให้บริษัทมหาชนจำกัดตามหมวด 3/1 ว่าด้วยการบริหารกิจการของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ จะต้องอาศัยการปฏิบัติงานในด้านการจัดการของเลขานุการบริษัทมาเป็นแรงขับเคลื่อนอีกแรงหนึ่ง ซึ่งทำให้หน้าที่ที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติกฎหมายตามมาตรา 89/15 วรรคหนึ่ง นับตั้งแต่มีการประกาศใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้น้อย แคล และจำกัดเป็นอย่างมาก ตลอดจนยังคงไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับหน้าที่จริง

ต่อสภาพการณ์ในปัจจุบันไม่ว่าทางด้านสังคม เศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

บทสรุป

เลขานุการบริษัทถือเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนกิจการของบริษัทมหาชนที่ดำเนินกิจการอยู่ในตลาดทุนไม่แพ้ตำแหน่งใด ๆ ด้วยการได้รับบทบาทหน้าที่ที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการกิจการของบริษัทในด้านการจัดการ ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้กำกับดูแล หรือสนับสนุนเป็นต้น แต่พบว่ากลับยังคงมีปัญหาที่เกี่ยวกับเลขานุการบริษัทดังที่กล่าวมาจนเป็นอุปสรรคในทางปฏิบัติ ซึ่งสมควรหาทางแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเลขานุการบริษัทตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในประเด็นต่าง ๆ มาแล้ว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของเลขานุการบริษัท ควรมีการกำหนดคุณสมบัติของเลขานุการบริษัทไว้ในมาตรา 89/15 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 หรือออกประกาศในเรื่องของคุณสมบัติเลขานุการบริษัท โดยอาศัยอำนาจของคณะกรรมการตลาดทุนตามมาตรา 16/6 (1) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ซึ่งเทียบเคียงประกอบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไอร์แลนด์ ไว้ดังนี้ คือ

1.1 เป็นบุคคลธรรมดา

1.2 เป็นบุคคลผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด กฎหมายว่า

ด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงกฎหมายธุรกิจ

1.3 เป็นบุคคลผู้ที่มีความรอบรู้และความเข้าใจในธุรกิจการซื้อขายหลักทรัพย์ รวมถึงการประกอบธุรกิจของบริษัทมหาชนจำกัดในหมวด 3/1 ตลอดจนบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานเลขานุการบริษัท

1.4 เป็นบุคคลผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของบริษัท

1.5 เป็นบุคคลผู้ซึ่งได้รับใบรับรอง หรือประกาศนียบัตร โดยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่เลขานุการบริษัทในสถาบันที่ได้รับการรับรองเป็นสมาคมวิชาชีพ ซึ่งอาจพัฒนาขึ้นมาจากชมรมเลขานุการบริษัทไทย

2. ปัญหาเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของเลขานุการบริษัท ควรมีการกำหนดลักษณะต้องห้ามของเลขานุการบริษัทไว้ในมาตรา 89/15 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 หรือออกประกาศในเรื่องของลักษณะต้องห้ามเลขานุการบริษัท โดยอาศัยอำนาจของคณะกรรมการตลาดทุนตามมาตรา 16/6 (1) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ซึ่งเทียบเคียงประกอบกับประกาศของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ได้กำหนดไว้ถึงในเรื่องลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นกรรมการและผู้บริหารของบริษัทที่จะออกหลักทรัพย์ ตลอดจนบทบัญญัติกฎหมายของประเทศอินเดีย ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไอร์แลนด์ ไว้ดังนี้ คือ

2.1 เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

2.2 เป็นบุคคลที่อยู่ระหว่างตลาดหลักทรัพย์ห้ามดำรงตำแหน่งในบริษัทมหาชนจำกัด ตามหมวด 3/1 ว่าด้วย การบริหารกิจการของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

2.3 เป็นบุคคลที่อยู่ระหว่างถูกกล่าวโทษ หรือถูกดำเนินคดีอาญาโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย ในความผิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานที่มีลักษณะเป็นการหลอกลวง ฉ้อฉล หรือทุจริต

2.4 เป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามข้อ 2.3 หรือเคยถูกเปรียบเทียบปรับเนื่องจากกระทำความผิดตามข้อ 2.3

2.5 เป็นบุคคลที่ถูกลงโทษจากองค์กรวิชาชีพ หรือ ตลาดหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต. ว่าไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดของกิจการและผู้ถือหุ้นโดยรวมของกิจการ หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วม หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น และถูกลงโทษจากตลาดหลักทรัพย์ ก.ล.ต. หรือองค์กรวิชาชีพ เพื่อไม่ให้นายจ้างใช้เพียงความเชื่อต่อบุคคลออกจากอาชีพ วิชาชีพหรือหน้าที่การทำงาน

2.6 เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางไม่สุจริตหรือฉ้อฉลผู้อื่น หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วม หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่นและถูกลงโทษจากตลาดหลักทรัพย์ ก.ล.ต. หรือองค์กรวิชาชีพ เพื่อไม่ให้นายจ้างใช้เพียงความเชื่อต่อบุคคลออกจากอาชีพ วิชาชีพหรือหน้าที่การทำงาน

2.7 เป็นบุคคลที่มีหรือเคยมีพฤติกรรมที่เป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมหรือเป็นการเอา

เปรียบผู้ลงทุน หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วม หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น

2.8 เป็นบุคคลที่มีหรือเคยมีพฤติกรรมกรอำพรางฐานะทางการเงินหรือผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทที่เคยเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน หรือจงใจแสดงข้อความอันเป็นเท็จในสาระสำคัญหรือปกปิดข้อความจริงอันเป็นสาระสำคัญที่ควรบอกให้แจ้งในเอกสารใด ๆ ที่ต้องเปิดเผยต่อประชาชน หรือต้องยื่นต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ คณะกรรมการกำกับตลาดทุน หรือคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในนามของตนเองหรือกระทำการแทนนิติบุคคล หรือกิจการที่ตนมีอำนาจในการจัดการ หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วม หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น

2.9 เป็นบุคคลที่มีหรือเคยมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการละเลยการตรวจสอบดูแลบุคลากรภายในบริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทที่เคยเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน เพื่อมิให้บุคลากรฝ่าฝืน หรือปฏิบัติไม่เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ และข้อบังคับของบริษัท ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น อันอาจก่อให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในตลาดทุนโดยรวม หรือความเสียหายต่อชื่อเสียง ฐานะ หรือการดำเนินธุรกิจของบริษัทนั้น

2.10 เป็นบุคคลที่มีหรือเคยมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการไม่เก็บรักษาความลับของบริษัท และมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวจากโอกาสทางธุรกิจของบริษัท

3. ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัท ควรมีการออกประกาศเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นของเลขานุการบริษัทให้มีความเหมาะสมและขยายออกไปมากกว่าในปัจจุบันเพื่อรองรับการดำเนินกิจการในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่ใช้ตลาดทุนเป็นเครื่องมือสำคัญในการระดมทุนของบริษัทมหาชนจำกัดในหมวด 3/1 ให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับบทบาทหน้าที่จริงต่อสภาพการณ์ในปัจจุบัน ด้วยการกำหนดไว้ในมาตรา 89/15 (3) โดยอาศัยอำนาจของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนตามมาตรา 16/6 (1) แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งเทียบเคียงประกอบกับบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศไอร์แลนด์ และประเทศอินเดีย โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ไว้ดังนี้ อาทิเช่น

- 1) บทบาทด้านการประชุม
- 2) บทบาทด้านเอกสาร ข้อมูล
- 3) บทบาทด้านกำกับดูแลการปฏิบัติงาน
- 4) บทบาทด้านกรรมการ ผู้บริหาร
- 5) บทบาทด้านสานสัมพันธ์ และการประสานงาน เป็นต้น

พร้อมกันนี้อาจกำหนดถึงบทบาทหน้าที่ในประการอื่น ๆ เพิ่มเติมขึ้นมา โดยคำนึงถึงความจำเป็นต่อการขับเคลื่อนการดำเนินกิจการของบริษัทให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นมา เพื่อเป็นการขยายบทบาทหน้าที่ให้มาสอดคล้องกับการดำเนินกิจการของบริษัทที่ดำเนินการในตลาดทุนต่อไป

References

- Atsawanan, A. (2551). Company secretary bodyguard of the board. *New Law Journal*, 6(98), 56-68.
- Central Government Act of 1980. (1980). <https://indiankanoon.org/doc/30473779>.
- Companies Act of 2006. (2006). <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>.
- Companies Act of 2014. (2014). <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2014/act/38/section/1112/enacted/en/html>.
- Corporations Act of 2001. (2001). <https://www.legislation.gov.au/Details/C2017C00328>.
- Dannette, S., Brain, W., & Denise, K. (2013). The corporate secretary: An overview of duties and responsibilities. *Society of Corporate Secretaries and Governance Professionals*, July 2013.
- <https://www.higherlogicdownload.s3.amazonaws.com/GOVERNANCEPROFESSIONAL/S/a8892c7c-6297-4149-b9fc-.pdf>
- Deloitte. (2017). *The changing role of the company secretary*.
<https://www.deloitte.com/ie/en/pages/legal/articles/changing-role-secretary.html>.
- Good Governance Development and Alliance Department, The Stock Exchange of Thailand. (2558). *Company secretary: Important person of organization*.
<https://www.sec.or.th/cgthailand/en/pages/cgcode/cgcodeintroduction.aspx>
- Securities and Exchange Act of 2535. (2535). *Government Gazette*, 109(22).
<https://www.sec.or.th/en/documents/actandroyalenactment/act/act-sea1992-amended.pdf>
- Songkham, P. (2556). *Duties and liabilities of plan administrator with respect to the Securities and Exchange Act (No. 4) B. E. 2551* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University.
- Thai Company Secretary Club. (2560). *Thai Company Secretary Club*.
http://www.thailca.com/tcsc/about/vision_
- The Institute of Company Secretaries of India. (2014). *Press releases 2014*.
<https://www.icsi.edu/media-centre/press-releases-2014>.
- The Institute of Chartered Secretaries & Administrators. (2017). *History*.
<http://www.icsaglobal.org/about/#about-history>.
- The Stock Exchange of Thailand. (2550). Company secretary, roles and liabilities under new law. *Stock Exchange Journal*, 11(5), 15-27.